

# Rettigheter og sosiale ordninger

Kurs for nyre og/eller pankreastransplanterte og pårørende

v/ sosionom Gunn Siri Moen

Oppdatert 03.09.24

# Våre oppgaver på sykehuset

- Samtale omkring følelser og tanker som sykdom kan føre med seg
- Råd og veiledning ift. arbeid, skole og hjemmesituasjon
- Informasjon, råd og veiledning om trygderettigheter og økonomiske forhold
- En del av utredningen i forkant av transplantasjoner
- Etablering av kontakt med hjelpeapparat utenfor sykehuset
- Undervisning av helsepersonell og pasient/pårørende
- Forskning, fagutvikling og deltakelse i tverrfaglige team

# Dagen i dag

- Tannbehandling
- Hårfjerning
- Egenandelstak/frikort
- Reiser for pasient, pårørende og ledsager
- Ytelser til livsopphold ved sykdom
  - sykepenger, AAP, uføretrygd
- Andre muligheter ved redusert inntekt som følge av sykdom
- Donor

# Tannbehandling

## Ftrl § 5-6 Tannlegehjelp (Infeksjonsforebyggende behandling)

- Full dekning etter honorarsats for nødvendig infeksjonsforebyggende tannbehandling
- Gjelder dialysebehandling og organtransplantasjon som etterfølges av immunsuppressiv behandling
- Tannlegen/tannpleieren må ha avtale med HELFO (nytt fra 2021)
  
- Ankeinstanser: HELFO/ Helsedirektoratets rådgivende tannlege

# Hårfjerning

Ftrl § 5-22 Bidrag til spesielle formål

## Økonomisk støtte til hårfjerning

- Elektrolyse, ved sterkt sjenerende hårvekst i ansiktet hos kvinner
- Voksbehandling (hovedregel innen 12 mnd), både i ansiktet og andre steder på kroppen hvis hårveksten skyldes virkestoffet Cyclosporin A (Sandimmun)
- Egenbetaling 2151 kr pr kalenderår (2024), kan søke om å få dekket 90% av utgiftene ut over egenandel. Legeerklæring må være skrevet før behandling starter
- Forhåndsgodkjenning kan søkes, se adresse og øvrig info [www.helsenorge.no](http://www.helsenorge.no)

# Egenandelstak og frikort

Ftrl § 5-3 Utgiftstak for egenandeler

## **Du får frikort når du har betalt egenandeler over kr 3165 (2024):**

- Egenandeler hos lege, psykolog, poliklinikk (sykehus), røntgeninstitutt, pasientreiser, medisiner og utstyr på blå resept, fysioterapi, rehabiliteringsinstitusjoner som har driftsavtale med regionalt helseforetak (se [helsenorge.no](https://www.helsenorge.no) for alle egenandeler)
- Frikort (både digitalt og papir) og for mye betalte egenandeler sendes pasienten automatisk, innen 3 uker/3 dager
- [www.helsenorge](https://www.helsenorge.no) – «frikort og egenandeler» logg inn med bank-id (14 d frist for behandlere)

# Reise/opphold for pasient, pårørende og ledsagere -Pasientreiseforskriften

## Pasient

- Reise kan søkes når det er mer enn 10 km til behandlingsstedet. Reisen må som hovedregel gå over mer enn én takstzone.  
unntak ved øyeblikkelig hjelp eller når helsetilstanden gjør det nødvendig med drosje eller bil
- Reiser du kortere enn 300 km hver vei, dekkes reiseutgiftene med kr 3,00 per km (2,90 for reiser i 2023) uansett hvilket transportmiddel du har brukt. Se [helsenorge.no](https://helsenorge.no) for øvrige takster
- Reiser du lenger enn 300 km hver vei, dekkes reiseutgiftene med taksten for den billigste reisemåten med rutegående transportmiddel

- Pasienten betaler egenandel inntil kr 171 hver vei opp til frikort (400 kr/tur ved fritt behandlingsvalg. **NB:** Egenandel her inngår ikke i grunnlaget for frikort)
- Ingen egenandel for ledsager og barn under 16 år



## Pårørende

- Pårørende må benytte papirsøknad (se [www.helsenorge.no](http://www.helsenorge.no))
- Som hovedregel ingen rettigheter til å få dekket reise eller opphold i forbindelse med pasientens innleggelse

### unntak:

§19 d – ved kurs eller opplæring i regi av helseinstitusjon, forutsatt at kurset eller opplæringen har et medisinsk eller behandlingmessig innhold og at kursdeltagelsen er nødvendig for fremtidig oppfølging av pasienten.

Mindreårige barn har rett til å få dekket utgifter ved reise til helsepersonell som skal ivareta barnets behov for informasjon og nødvendig oppfølging etter helsepersonelloven § 10 a eller § 10 b.

## Ledsager

- Reise dekkes dersom pasientens behandler har bekreftet at det er behov for ledsager på reisen av medisinske eller behandlingsmessige grunner. Dekkes kun når offentlig transport er benyttet. Dekkes etter samme regler som for pasient, uten egenandel. Kan søke om støtte for tapt arbeidsfortjeneste. Papirsøknad, oppmøtebekreftelse må vedlegges
- NB: Når det er bekreftet av lege at en pasient har behov for ledsager så gjelder dette kun på reisen.

Søknadsfrist 6 mnd – elektronisk eller papir til Pasientreiser på [www.helsenorge.no](http://www.helsenorge.no)

# Sykepenger for arbeidstakere

(egne regler for selvstendig næringsdrivende, frilansere og særskilte grupper)

## Vilkår

- Medlem av folketrygden
- Under 70 år
- Må ha vært i jobb minst 4 uker umiddelbart før sykemelding
- Må være borte fra jobb minst 20% av arbeidstiden som følge av sykefraværet. Inntektsgrunnlaget må være minst 50% av grunnbeløpet i Folketrygden (1G 2024 – 124 028 kr). Inntektsgrensen gjelder ikke for sykepenger i arbeidsgiverperioden.

## Utbetaling

- Sykepenger fra Folketrygden er tilsvarende full lønn men maks 6G (kr 744 168)
- Beregnes vanligvis ut fra lønn siste 3 mnd før sykemelding
- Noen arbeidsgivere som forskutterer sykepenger, gir sykepenger også ut over 6G
- Sykepenger utbetales inntil 52 uker
- Sykepenger kan graderes ned til 20%
- Feriepenger (10,2%. Grunnlaget er de første 48 dager. 12,5% når fylt 59 år i opptjeningsåret. Ikke til selvstend., frilansere og arbeidsledige)
- For nye rettigheter til sykepenger må vedkommende være helt arbeidsfør i 26 uker etter siste utbetaling av sykepenger

- Ved langvarig og kronisk sykdom kan NAV dekke sykepenger i arbeidsgiverperioden etter søknad.
- Det er mulig med sykemelding for enkeltstående behandlingsdager. 100% sykemelding aktuell dag og kun en dag pr uke. Sykemelder angir antall behandlingsdager og tidsrom for behandlingen på sykemeldingen. Den sykemeldte må dokumentere behandlingsdagene ved krav om sykepenger.
- Reisetilskudd, transportutgifter ut over det man har til vanlig

## Oppfølging av sykemeldte

- Arbeidsgiver har en oppfølgings- og tilretteleggingsplikt.
- Oppfølgingsplan innen 4 uker i samarbeid med arbeidstaker
- Lovfestede dialogmøter: D1 innen 7 uker (arbeidsgiver innkaller), D2 innen 6 måneder (NAV innkaller)

# Arbeidsavklaringspenger (AAP)

## Vilkår og utbetaling

- Må være mellom 18 og 67 år, for de mellom 62 og 67 år må som hovedregel ha hatt inntekt på minst 1G året før nedsatt arbeidsevne
- Minst 50% arbeidsufør ved søknadstidspunkt
- Grunnlag: Inntekt siste år/eller tre siste år før sykdom
- Utbetaling er 66% av inntektsgrunnlaget (maks 66% av 6G), barnetillegg og tilleggstønader
- Der det ikke er inntektsgrunnlag ytes en minstesats som er 2G
- Kan kombineres med arbeid 60% (80%), ytelsen graderes
- Utbetaling hver 14.dag, beregnes ved innsendt meldekort

- Må gjennomføres behandling og/eller arbeidsrettede tiltak. Avtalte aktiviteter står i aktivitetsplanen
- Kan ha AAP inntil 3 år
- Stønadsperioden kan forlenges utover tre år, hvis du:
  - a) på grunn av sykdom/skade først kan begynne i tiltak/behandling etter langvarig utredning
  - b) på grunn av sykdom/skade ikke kan kombinere behandling og tiltak
  - c) du kan også få AAP i inntil to år for å fullføre et innvilget opplæringstiltak
- Stønadsperioden kan maksimalt forlenges for 2 år.
- Hvis du har mottatt AAP ut maksimal periode, må du vente i 52 uker før du kan få en ny periode med AAP. Dette gjelder likevel ikke dersom du har en alvorlig sykdom eller skade
- AAP for studenter som blir syke , studiet må være helt avbrutt

# Uføretrygd

## Vilkår og utbetaling

- Inntektsevnen må være varig nedsatt med minst 50%, eller 40% dersom AAP på søknadstidspunktet (30% ved yrkesskade)
- Medisinsk behandling og arbeidsrettede tiltak skal være forsøkt/vurdert og ikke ført frem
- Beregningsgrunnlag: 3 beste av 5 siste år før ufør
- Sats: 66% av beregningsgrunnlaget
- Høyere sats for ung ufør, dvs syk før fylte 26 år
- Kan kombineres med arbeid fra første dag, inntektsgrense er 0.4G (49 611 kr pr 01.05.24)
- Aktuelle tillegg og ordninger: Se [nav.no](http://nav.no)



# Arbeidsplassen

## Arbeidsmiljøloven

- § 4-6 "Hvis en arbeidstaker har fått redusert arbeidsevne som følge av ulykke, sykdom, slitasje e.l., skal arbeidsgiver, så langt det er mulig, iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid".
- § 15-8 Oppsigelsesvern ved sykdom i 12 måneder. Dersom oppsigelse etter dette gjelder vanlige regler om saklig grunn til oppsigelse.

# Redusert inntekt som følge av sykdom

- Statlig bostøtte
- Justert skattekort
- Pensjonskasseordning/private forsikringer
- Endrede låne- nedbetalingsbetingelser, også studielån
- Lånekassens ordninger for studenter
- Supplerende sosialstønad
- Noen kommuner har egne ordninger
- Legater og pasientforeninger

# Statlig bostøtte via Husbanken

- Alle over 18 år kan søke, med noen unntak
- Selvstendig bolig med egen inngang
- Inntektsgrense avhengig av hvor i Norge du bor
- Søknadsfrist 14. i hver måned, svar innen 10. i måneden etter.
- Søknad elektronisk eller til bostøttekontoret i din kommune.

# Sosialstønad fra NAV sosial

- Siste mulighet etter at alle andre tiltak er prøvd
- Behovsprøvd ut fra inntekt
- Veil. satser
- Tidsbegrenset
- Økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning
- 80045353 råd/veiledning om økonomi/gjeld

# Hjelpeordninger i hjemmet

- Hjemmesykepleie og bistand til personlige formål, gratis
- Praktisk bistand/hjemmehjelp, behovsprøvd ut fra samlet inntekt i husstanden
- Hjelpemidler/tilrettelegging
  - vurdering og bistand fra ergo- eller fysioterapeut
  - kommunen: kortvarig lån av hjelpemidler
  - NAV Hjelpemiddelsentral: langvarig behov for hjelpemidler

# Refusjon for inntektstap og utgifter som følge av donasjonen

**Hovedprinsipp:** Det å stille seg til disposisjon for donasjon skal ikke medføre ekstra økonomiske belastninger.

**Utgangspunkt:** Ved beregning av økonomisk tap og utgifter skal donator først benytte seg av de rettigheter den har gjennom lovverket. Dekning av inntektstap og utgifter fra det regionale helseforetaket trer inn når de ordinære ordningene ikke er tilstrekkelige i forhold til intensjonen om at donator som hovedregel ikke skal lide økonomisk tap.

# Lov om transplantasjon, endret 01.01.16

## Lov om donasjon og transplantasjon av organ, celler og vev (transplantasjonslova)

### **§18: Kompensasjon for utgifter og tapte inntekter i samband med donasjon**

*«Alle utgifter og tap av inntekter som ein levande donor eller næraste pårørende til ein død donor pådrar seg som følge av donasjonen, skal kompenseras av det regionale helseføretaket. Dette gjeld likevel ikkje dersom utgiftene blir dekt etter anna regelverk.»*

# Refusjon for inntektstap og utgifter som følge av donasjonen

## Inntekter

- Sykemelding sendes NAV (evt kun til arbeidsgiver, AG)
- AG er fritatt arbeidsgiverperioden når den sykemeldte er donor
- NAV utbetaler fom første sykemeldingsdag og opp til 6G
- Lønn som ikke utbetales av NAV og som er dokumentert kan søkes dekket ved mottakers Helseforetak (gjelder også selvstendig næringsdrivende)



## Utgifter

- Reisekostnader (utredning, innleggelse, kontroller) dekkes av Pasientreiser. Donor skal ikke betale egenandel.  
Søknad (eget skjema) med kvitteringer, oppmøtebekreftelser og dokumentasjon på at pasienten har vært donor sendes Pasientreiser. Frist 6 mnd.
- Egenandeler (fastlege, sykehus, medisiner/utstyr, fysioterapi) kan søkes dekket hos mottakers Helseforetak. Gjelder ved utredning, etterkontroller og evt komplikasjoner/følgetilstander som oppstår som følge av donasjonen.
- Andre utgifter som oppstår som følge av donasjonen kan søkes refundert. Eks på utgifter kan være barnepass og praktisk hjelp i hjemmet.

## Andre rettigheter

- Ved komplikasjoner som krever sykemelding i mer enn 12 uker bør det vurderes om saken bør meldes NPE.

## Oppgjør

- Når mottaker er bosatt i Helse Vest eller Helse Sør-Øst er ansvar for oppgjør lagt til regionalt helseforetak
- Når mottaker er bosatt i Helse Midt-Norge eller Helse Nord så er ansvar for oppgjør lagt til lokalt helseforetak.
- Det er sosionom (nyresykepleier) ved utredende sykehus som er ansvarlig for å bistå donor med søknad om refusjon

# Hvem kan gi råd og veiledning?

- NAV tlf. 55553333, [www.nav.no](http://www.nav.no)
- NAV Pensjon tlf. 55553334
- NAV økonomi- og gjeldsrådgivning tlf. 55553339
- Helsenorge.no (bytte fastlege, pasientreiser, frikort mm)
- Pasientreiser tlf. 05515
- Kommunal omsorgstjeneste (hjemmesykepleie, ergoterapeut)
- Fastlege
- Sosionomtjenesten i sykehus
- Landsforeningen for nyrepasienter og transplanterte, tlf. 23054550, [www.lnt.no](http://www.lnt.no)
- Lærings- og mestringssentre ved sykehusene
- Kreftforeningen, tlf. 80057338
- Rettighetssenteret, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (også ved kronisk sykdom) tlf. 23905155, [www.ffo.no](http://www.ffo.no)

# Referanser

## **Lov om folketrygd**

- Tannbehandling - kapittel 5, § 5-6
- Bidrag til spesielle formål (hårfjerning) - kapittel 5, § 5-22
- Utgiftstak for egenandeler - kapittel 5, § 5-3
- Sykepenger - kapittel 8
- Arbeidsavklaringspenger - kapittel 11
- Uførepensjon - kapittel 12

# Referanser

- Trygdeytelser [www.nav.no](http://www.nav.no)
- Pasientreiser [www.helsenorge.no](http://www.helsenorge.no)
- Helsetjenester i HELFO [www.helsenorge.no](http://www.helsenorge.no)
- Statlig bostøtte [www.husbanken.no](http://www.husbanken.no)
- Sosialstønad [www.nav.no](http://www.nav.no)
- Hjelpeordninger i hjemmet - servicekontoret i din kommune
- [www.Int.no](http://www.Int.no)

# Pasienter og pårørende kan selv ta kontakt med sosionomtjenesten

Gunn Siri Moen tlf. 23070852 (direkte) eller

Seksjon for sosionomer, Rikshospitalet tlf. 23070880

# Følg oss på instagram 😊

